

APSTIPRINĀTS
ar Latvijas Kultūras akadēmijas
Senāta sēdes Nr. 9
lēmumu Nr. 5
2012. gada 17. decembrī.

Latvijas Kultūras akadēmijas Zinātniskās pētniecības centra darbības stratēģija 2012.–2018. gadam¹

I. Statuss, misija, stratēģiskie mērķi un ilgtermiņa uzdevumi

1. Latvijas Kultūras akadēmijas (turpmāk – LKA) Zinātniskās pētniecības centrs (turpmāk – ZPC) ir LKA struktūrvienība, kas darbojas saskaņā ar LKA ZPC nolikumu.

2. LKA ZPC misija ir veicināt humanitāro un sociālo zinātņu attīstību un veikt starptautiski aktuālu un Latvijai nozīmīgu jautājumu izpēti kultūras un mākslas jomā, sekmējot nacionālās identitātes saglabāšanu un stiprināšanu.

3. LKA ZPC stratēģiskie mērķi ir:

3.1. veikt zinātniskos pētījumus kultūras un mākslas jomā;

3.2. īstenot starpdisciplinārus pētījumus, veicinot dažādu nozaru pētnieku sadarbību LKA ietvaros, kā arī sadarbību ar citām Latvijas un ārzemju zinātniskajām institūcijām un pētniekiem;

3.3. sekmēt Latvijas kultūrvides, kultūras izpausmju un mantojuma, kā arī kultūrpolitikas izpēti;

3.4. īstenot starptautisko sadarbību kultūras un mākslas pētniecībā, aktīvi piedaloties starptautisko pētniecības organizāciju darbībā, organizējot un uzstājoties zinātniskajās konferencēs, izstrādājot un īstenojot pētnieciskus projektus, gatavojot zinātniskas publikācijas.

4. LKA ZPC darbības ilgtermiņa uzdevumi ir:

4.1. atbalstīt LKA ZPC darbinieku izvēli pētniecības virzienu noteikšanā LKA ZPC stratēģisko mērķu ietvaros;

4.2. piesaistīt Latvijas un ārzemju zinātniekus gan atsevišķu nozaru, gan starpdisciplināru pētījumu veikšanai; attīstīt starptautisku partnerību zinātnisko pētījumu īstenošanā, publikāciju sagatavošanā un zinātnisko konferenču rīkošanā;

4.3. veicināt studējošo un jauno zinātnieku iesaisti pētījumu īstenošanā un interesi par aktīvu pētniecisko darbību, kā arī sekmēt LKA ZPC pētnieciskās darbības rezultātu izmantošanu LKA studiju darbā;

4.5. nodrošināt pastāvīgu informācijas publiskošanu par aktuālajiem LKA ZPC

---

¹ Izstrādāta saskaņā ar Latvijas Kultūras akadēmijas Zinātniskās pētniecības centra nolikumu un Latvijas Kultūras akadēmijas Zinātniski pētnieciskās un mākslinieciskās jaunrades darbības un attīstības ilgtermiņa stratēģiju 2009.–2015. gadam.

īstenotajiem pētnieciskajiem projektiem un publikācijām, kā arī starptautiskās sadarbības norisēm, kurās piedalās LKA ZPC darbinieki.

II. Līdzšinējās darbības raksturojums

5. LKA ZPC kopš tā izveides 2006. gadā ir darbojies trīs galvenajos pētniecības virzienos: 1) tradicionālās kultūras izpēte un kultūrantropoloģija, 2) skatuves mākslu izpēte un 3) semiotika, pievēršoties kultūras semiotikas un tiesību semiotikas nozarēm.

6. LKA ZPC akadēmiskais personāls tā darbības pirmajos sešos gados bija trīs vadošie pētnieki, divi pētnieki un divi asistenti, ievēlēti akadēmiskajos amatos konkursa kārtībā. LKA ZPC pētnieciskā darbība noritējusi kā individuāli īstenotu pētījumu veidā, tā arī sadarbības projektu ietvaros, nodrošinot pētījuma rezultātu publicēšanu un pieejamību.

7. Ikgadējie pārskati par LKA ZPC darbību tiek regulāri publiskoti LKA interneta vietnē www.lka.edu.lv, līdzās pārskatu sagatavošanai veiktas arī uz konkrētu pētījumu rezultātu izplatīšanu vai zinātniskās darbības notikumu publicitāti vērstas komunikācijas aktivitātes.

III. Līdzšinējās darbības novērtējums

8. LKA ZPC līdzšinējā darbībā vērojamas stiprās un vājās puses, kā arī iespējas un draudi (SVID analīze), kas ņemti vērā turpmākās darbības stratēģijas izstrādē.

8.1. Stiprās puses: LKA ZPC apvienojis spēcīgus akadēmiskas ievirzes pētniekus humanitārajās un sociālajās zinātnēs, kas nodarbojas gan ar specifiskiem savas nozares, gan ar starpdisciplināriem pētījumiem. LKA ZPC darbinieki savas pētniecības jomās ir starptautiski atzīti zinātnieki, kas tiek personiski aicināti dalībai zinātniskās pētniecības projektos un starptautiskās zinātniskajās konferencēs un kas paši ir guvuši nozīmīgu starptautisku zinātnisko projektu un notikumu rīkošanas un īstenošanas pieredzi.

8.2. Vājās puses: LKA ZPC darbībā ir aptverta vien daļa LKA svarīgu pētniecības jomu, tādējādi būtu ieteicama LKA ZPC personāla sastāva paplašināšana ar jauniem pētniekiem, aptverot plašāku humanitāro un sociālo zinātņu nozaru loku. LKA ZPC darbības atpazīstamībai un plašākam novērtējumam būtu pilnveidojama LKA ZPC komunikācija ar sabiedrību, kas līdzšinējā darbībā bijusi nepietiekama, nesniedzot pilnu ainu par LKA zinātniskā potenciāla īstenošanu, kā arī būtu veicināma atpazīstamība kā Latvijā, tā arī starptautiski.

8.3. Iespējas: nacionālās identitātes apzināšana un tās teorētiska izpēte dažādās kultūras un mākslas jomās var kalpot par nozīmīgu atspēriena punktu Latvijas kultūras attīstībā un tās unikalitātes nosargāšanā globalizācijas apstākļos. Dažādu zinātņu nozaru pārstāvēšana LKA ZPC darbībā un personāla aktīvā starptautiskā sadarbība ir labs pamats zinātnieku un institūciju partnerības attīstībai aizvien pieaugošu zinātniskās pētniecības starptautiskās sadarbības iespēju apstākļos.

8.4. Draudi: valsts ekonomiskās situācijas diktēta nepietiekamā finansējuma dēļ jūtami var tikt traucēta LKA ZPC pamatdarbība, tādēļ svarīgi ir ievērojami palielināt tā darbībai paredzēto bāzes finansējumu. Nepietiekamā finansējuma dēļ līdzšinējā darbība galvenokārt balstījies uz darbinieku personiskām zinātniskās darbības iniciatīvām un individuālu finansējuma piesaisti, kas nav atzīstams par ilgtspējīgu LKA ZPC darbības modeli.

9. Novērtējot līdzšinējo ZPC darbību, var secināt, ka tas ir nozīmīga LKA struktūrvienība, kas veic pētniecisko darbību ciešā saistībā ar LKA zinātniski pētnieciskās un mākslinieciskās jaunrades darbības un attīstības ilgtermiņa stratēģiju 2009.–2015. gadam (turpmāk – LKA Stratēģija). LKA ZPC attīstībai ir svarīgi gan ārējie faktori – bāzes

finansējuma saglabāšana un būtisks palielinājums, gan iekšējie – iespēja ZPC personālu paplašināt ar jauniem pētniekiem, potenciāli aptverot visus LKA studiju virzienus.

IV. Darbības virzieni un uzdevumi

10. LKA ZPC zinātniskās darbības virzienu un uzdevumu izvēle saistīta ar LKA studiju virzieniem, LKA Stratēģiju, kā arī ar LKA ZPC zinātniskā personāla pētnieciskajām interesēm un zinātniskajām kvalitātēm. Darbības virzieni un uzdevumi tiek īstenoti, pēc iespējas pilnveidojot sadarbību ar citām LKA struktūrvienībām.

11. Nākamo sešu gadu periodam LKA ZPC noteikti vairāki galvenie darbības virzieni un tiem atbilstošie uzdevumi, ko LKA ZPC var papildināt ar citām saistītām zinātniskās darbības jomām un aktivitātēm:

11.1. tradicionālās kultūras izpēte un kultūrantropoloģija / darbības virziens saistīts ar LKA Stratēģijas prioritārajiem virzieniem “Latvijas kultūras vēsture un ar to saistītās disciplīnas” un “Kultūras antropoloģija”; virziena ietvaros veicami šādi uzdevumi:

11.1.1. izziņāt Latvijas kultūrvidi un popularizēt Latvijas tradicionālo kultūru, īstenojot starpdisciplinārus zinātniskus pētījumus kopā ar LKA studējošajiem un citu zinātnisko un sabiedrisko organizāciju pārstāvjiem;

11.1.2. turpināt izpēti šādās jomās: 1) arheoloģiskā vieta kā kultūras fenomens, senie pilskalni un kulta vietas, zemūdens kultūras pieminekļi, vēsturiskā ģeogrāfija sasaistē ar folkloras materiālu, aerālā fiksācija un arheoloģija; 2) etniskā identitāte globalizācijas apstākļos, etniskās identitātes mitoloģija – vēsturiskais un mūsdienu aspekts, neformālā starpkultūru komunikācija, inkulturācijas un akulturācijas procesi mūsdienu Latvijas sociokultūras telpā; 3) Latvijas kultūrvēsturiskā ainava tradicionālās kultūras kontekstā; latviešu tradicionālā kultūra emigrācijas apstākļos, Latvijas nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšana – tradicionālo prasmju tālāk nodošana un popularizēšana;

11.1.3. turpināt dalību starptautisko pētniecisko organizāciju darbībā, tai skaitā Eiropas arheologu asociācijā (*European Association of Archaeologists, EAA*), Aerālās arheoloģijas darba grupā (*Aerial Archaeology Research Group, AARG*), Starptautiskajā etnoloģijas un folkloras asociācijā (*Société Internationale d'Ethnologie et de Folklore, SIEF*) un Starptautiskajā tautas naratīvu izpētes biedrībā (*International Society for Folk Narrative Research, ISFNR*).

11.2. kultūras socioloģija un kultūrpolitikas analīze / darbības virziens saistīts ar LKA Stratēģijas prioritārajiem virzieniem “kultūras socioloģija”, “kultūras semiotika” un “kultūras menedžments”; virziena ietvaros veicami šādi uzdevumi:

11.2.1. veikt aktuālo kultūras nozares problēmu diagnosticēšanu, kultūrpolitikas instrumentu un procesu analīzi un novērtējumu, īpaši kultūras mantojuma aizsardzības un saglabāšanas, kā arī kultūras un radošo industriju attīstības jomā, un īstenojot socioloģiskus un starpdisciplinārus pētījumus Latvijā aktuālajos kultūras nozares, kā arī kultūrpolitikas ieviešanas un piemērošanas jautājumos;

11.2.2. turpināt izpēti šādās jomās: 1) kultūras vērtības un vērtību priekšstati dažādās sabiedrības grupās, Latvijas iedzīvotāju kultūras vajadzības un kultūras patēriņa grozs; kultūras pieejamība Latvijā kopumā un reģionos; kultūrpolitikas stratēģisko dokumentu analīze un to ietekmes novērtējums, kultūras procesu vadība reģionos un kultūras centru darbība; kultūras un radošo industriju attīstība Latvijā, kultūras

ekonomiskā un sociālā ietekme, tās saikne ar aktuālajām sociālajām problēmām – nabadzību, ekonomisko emigrāciju u.c., radošo personu sociālā drošība; kultūras organizāciju un pasākumu menedžmenta inovatīvās formas, kultūras produktu mārketinga specifika un tirgus segmentēšanas problēmas; 2) kultūras mantojuma konceptualizācija starptautiskajās tiesībās, tiesību aksioloģija un tiesību semiotika, kritisko kultūras mantojuma studiju konceptuālā attīstība, kultūras mantojuma aizsardzības un saglabāšanas saikne ar cilvēktiesību ievērošanu, uz nemateriālo kultūras mantojumu attiecināmu tiesību veidošana un to interpretācija, tiesību instrumentu un politikas izstrāde kultūras izpausmju daudzveidības aizsardzībai un veicināšanai, kultūrpolitikas ietekme uz lokāliem sociāliem procesiem;

11.2.3. turpināt dalību starptautisko pētniecisko organizāciju darbībā, tai skaitā Eiropas sociologu asociācijā (*European Sociological Association*), Starptautiskajā sociologu asociācijā (*International Sociological Association*), Starptautiskajā kultūras mantojuma kritisko studiju asociācijā (*International Association of Critical Heritage Studies, IACHS*), Starptautiskās etnoloģijas un folkloras asociācijas darba grupā „Kultūras mantojums un īpašums“ (*Société Internationale d'Ethnologie et de Folklore, SIEF, Working Group on Cultural Heritage and Property*), Starptautiskajā tiesību semiotikas apaļajā galdā (*International Roundtable of the Semiotics of Law, IRSL*).

11.3. audiovizuālās un skatuves mākslas teorija un vēsture / darbības virziens saistīts ar LKA Stratēģijas prioritāro virzienu “Latvijas kultūras vēsture un ar to saistītās disciplīnas”; virziena ietvaros veicami šādi uzdevumi:

11.3.1. veikt Latvijas audiovizuālās un skatuves mākslas kultūras mantojuma un aktuālā procesa izpēti vienas nozares un starpdisciplināros pētījumos;

11.3.2. turpināt izpēti šādās jomās: 1) Latvijas kino vēsture un teorija, Latvijas audiovizuālā māksla pasaules kontekstā; 2) Latvijas teātra vēsture un teorija; Latvijas skatuves māksla pasaules kontekstā;

11.3.3. veicināt starptautisko sadarbību un līdzdalību starptautiskos pētnieciskos projektos, tīkļos un organizācijās.

11.4. literatūras teorija un vēsture / darbības virziens saistīts ar LKA Stratēģijas prioritāro virzienu “Latvijas kultūras vēsture un ar to saistītās disciplīnas” un tā ietvaros veicami šādi uzdevumi:

11.4.1. skatīt latviešu literatūru Eiropas un Latvijas kultūras, vēstures un sabiedriski politisko pārmaiņu kontekstā, pētot un izvērtējot visu literatūras žanru attīstību un specifiku, kā arī literatūras un citu mākslu sintēzi un teksta interdisciplināritāti; skatīt Latvijas literatūras un lokālās literatūras teorijas un kritikas attīstību mijiedarbē ar Eiropas literārajām tradīcijām;

11.4.2. turpināt izpēti šādās jomās: latviešu prozas stilistika un tās specifika Eiropas literatūras kontekstā; latviešu dzeja: versifikācija, tēlu sistēmas dažādos laika posmos; 19. un 20. gadsimta literāro un mākslas virzienu izpausmes Latvijas literatūrā; teksta pārveide, cenzūra un pašcenzūra Latvijas literatūrā 20. gadsimta totalitāro varu apstākļos; trimdas literārais mantojums un tā mijiedarbe ar Latvijas literatūru 20. gadsimtā; ārzemju literatūras tulkojumi latviešu valodā to ietekme uz oriģinālliteratūru; Latvijas atdzejas skola kā praksē balstīta tradīcija; tās teorētiskas izpētes iespējas un metodes; literatūra starpkultūru aspektos Latvijā un ārvalstīs;

11.4.3. sadarboties ar LKA starptautisko kultūras sakaru kursu vadītājiem, veicinot studentu darbu tapšanu salīdzinošās literatūras jomā;

11.4.4. iesaistīties starptautisko pētniecisko organizāciju darbībā, tai skaitā Starptautiskajā salīdzinošās literatūras asociācijā (*International Comparative Literature Association, Association internationale de littérature comparée*).

V. Zinātniskais personāls

12. LKA Senāts 2012. gadā uz sešiem gadiem ievēlēja šādu LKA ZPC zinātnisko personālu: 1) vadošie pētnieki Dr. habil. art., Dr. hist. Juris Tāļivaldis Urtāns, Dr. art. Rūta Muktupāvela, Dr. sc. soc. Anda Laķe, Dr. art. Inga Pērkone-Redoviča, 2) pētnieki Dr. art. Anita Vaivade, Dr. art. Ieva Vītola, 3) asistenti Mg. art. Ingmāra Balode, Mg. art. Zane Kreicberga.

LKA ZPC Zinātniskās padomes priekšsēdētājs –
Dr. habil. art., Dr. hist., LZA īstenais loceklis Juris Tāļivaldis Urtāns

LKA ZPC vadītāja –
Dr. art. Rūta Muktupāvela